

Църковен вѣстникъ

Варна,
Църковен вѣстникъ
заедно съ
приложението
за България 16 лева, а
за странство 13 лева.

свещ. Стефанъ Ганчевъ

ВЪСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 15 ст.

Анонсаментъ е годишенъ и
вѣкога прѣплачена

Всичко, относящо се до вѣстника се изпраща до административната на Църковен вѣстникъ

За сѣдмично издание

Неплатенъ приматъ на сѣдмично издание

СЪДЪРЖАНИЕ :

1. По раздѣлата на църквата. — *Тс.*
2. Отвждъ осоиѣ на слѣпата страсть и отвждъ присоиѣ на модната идея. — *Ст. Михайловски.*
3. Да обичаме Отецеството си! — *И. Ефтимий.*
4. Самобесѣди. — *К.*
5. Рѣчи или материали за рѣчи по актуални въпроси — *Франкъ Тома.*
6. Изъ областъта на историята. — съоб. *Иоак. Бакаловъ*
7. Библиейскитъ потопъ и сѣврѣмнената геология. — *В. Сахаровъ.*
8. Външенъ прѣгледъ. — *Цариградската патриаршия.*
9. Църковно-обществена лѣтопись.
10. Обявления.

По раздѣлата на църквата.

Столичниятъ печатъ се занимава живо съ въпроса за раздѣлата на Българската църква. Мисълъта за евентуална раздѣла го тревожи и енервира. Така настроенъ, той пише съ горещина и безъ огледъ върху сжчината на въпроса. Той пише, твърди, гърми: Рѣшено било църквата въ царството да се отцѣли отъ Българската екзархия и да се прогласи въ патриаршия. Това било желание на царя и на Русия. Това било се сподѣляло и отъ св. Синодъ въ царството. По това рѣшение се работило. Първа стѣпка за прилагането на това рѣшение било дигането на схизмата. Тази стѣпка била вече направена отъ извънредния български пълномощенъ министръ въ Цариградъ, г. М. Сарафовъ, при посѣтата, която направилъ на вселенския патриархъ. Всичко това се взема за положително.

Дължимъ да се намѣсимъ въ шума, който се вдига, и да заявимъ, до колкото се простиратъ нашитъ свѣдения, че въпросъ за раздѣла на Българската църква не е повдиганъ, не е рѣшаванъ и, слѣдователно, нѣма и не може да има никакво рѣшение по него. Има, наистина, въпросъ, не за раздѣлата на църквата, но за закрѣпа на нейното единство и за стабилизиране нейното положение въ Цариградъ. Този въпросъ не е отъчера. Той стои откритъ отъ 1879 година насамъ, откогато това единство стана начало за Българската държава и за Българската църква и се оформи съ специаленъ членъ въ конституцията (39). Протестъ срѣщо рѣшението на берлинския конгресъ, който разпокжса политически българския народъ, този членъ се внесе да запази църковното и духовно единство на народа. По неговата редакция станаха въ Великото на-

родно събрание въ 1879 г. обстойни и бурни разисквания, каквито не станаха по редакцията на другъ членъ. Това показва важността на въпроса и единодушието на първитъ велики народни прѣдставители върху началото, което стана задача и дългъ на Българската държава и църква. Касасе се за религиозното единство на българския народъ, за цѣлокупността на българското отечество. Разпокжсано политически, отечеството трѣбваше да запази неприкосновена цѣлостъта си църковно. Такава е била интимната мисълъ на ораторитъ, миряни и духовни, които взели участие въ разискванията и въ редакцията на споменатия членъ на конституцията.

Разискванията се знаятъ. Мнѣнията се раздѣлили не по началото, което влѣзе въ съдържанието на редакцията, но по практиката, по прилагането началото въ двѣтѣ държави, въ които влиза областъта на Българската екзархия. Мнѣнията били двѣ: едното било, че 39 членъ нѣма и не може да се приложи практически, а другото, напротивъ, настоявало, че ще може да се приложи и че неговото прилагане било се гарантирало и отъ самия берлински договоръ, който съ специаленъ членъ задължава Турция да респектира църковнитъ права на общинитъ. На това послѣдното мнѣние билъ и прѣдставителя на императорския руски комисаръ, познатия правникъ Лукияновъ. Подиръ неговата ясна декларация приелъ се 39 членъ въ днешната редакция и неговото прилагане станало задача за Българското правителство и за Българската църковна управа. Тази задача стои неразрѣшена и до днесъ. Тя тежи на България. Тя стана за българскитъ правителства политическа „квadrатура на кръжа“. Тя и днесъ чака български държавникъ да я разрѣши.

Ако отъ 1879 год. до днесъ 39 членъ стои неприложенъ така, както е билъ въ свхашанията на великитъ прѣдставители и както е изложенъ въ декларациитъ, записани въ протоколитъ на Великото събрание въ г. Търново, това показва, колко тежка и деликатна е задачата, но наедно съ това, колко е и важна. Отъ 1879 год. до 1912 год. редъ членове на конституцията се измѣниха, като имъ се даде редакция съобразно съ дѣйствителността. Двѣ правителства изработиха проекти за измѣнение на извѣстни членове въ конституцията. Двѣ велики народни събрания разгледаха и дадоха нови редакции на засегнатитъ въ проектитъ членове на конституцията. Ала фактъ е, че нито едно правителство, нито едно велико народно събрание не засегна 39 членъ. Повече: нито едно правителство не излѣзе да посочи, че този членъ не е приложенъ и че той е мъртъвъ за държава и за църква. Това не стори нито единъ отъ нашитъ държавници, които сж управлявали държавата. Това не сториха и академитъ,

коментатори на нашата конституция. Това не стори и печата-

Въстниците, поне повечето отъ тѣхъ, свързватъ раздѣлата на църквата съ амбициитѣ на нѣкои иерарси, като конкретизиратъ и тѣхната интимна мисль. Тя била да се послужи на двореца, като се отдѣли църквата въ царството отъ Българската екзархия и се създаде патриархатъ, на прѣстола на който да могатъ да се видятъ. Това е мисль толкова несериозна, колкото убога и обидна. Които разпространяватъ това, гонятъ да внесатъ смуть въ съвѣститѣ и да извикатъ вълнение въ умоветѣ. Друго прѣдположение не може да се допусне, защото всѣко друго прѣдположение би било обидно. Разпространителитѣ на мисълта за прѣвратъ въ формата на църковната управа не е да не знаятъ, че тѣ се опровергаватъ не само отъ основния законъ на царството, но и отъ самия църковенъ уставъ. Не е да не знаятъ тѣ, че формата за управата на Българската църква е фиксирана по-рано отъ конституцията, още въ 1871 год. съ църковния уставъ, който я учрѣди. Тази форма на управа е съборна, синодна. А тя изключва всѣка мисль за патриаршия и за патриархъ. Тази форма на управа е осветена съ 39 чл. на конституцията, дѣто изрично се казва, че управата е синодна. Може ли да се помисли, че въ българската земя има толкова силно и безкрупошно честолюбие, което ще се осмѣли да стѣпче въ нозѣтѣ си конституцията и екзархийския уставъ? Прѣди да се цѣпи църквата въ царството и прѣди да се прогласява патриаршия и да се прави управата ѝ еднолична — да се повѣри на патриархъ, трѣбва да се промѣни 39 чл. на конституцията и 3 и 4 чл. на екзархийския уставъ, който е дѣло на великъ народенъ съборъ, въ който сж участвували прѣдставители отъ всички български крайни, свободни и несвобдни днесъ.

Всички посочени обстоятелства не трѣбва да се изпускатъ изпрѣдъ видъ отъ въстниците, които пишатъ и твърдятъ, че църквата въ царството се цѣпи и че се прогласява патриаршия съ еднолична управа — съ патриархъ.

Сърдето на въпроса не е тамъ, дѣто се дири съ такъвъ трепетъ. То е другадѣ. То е въ мжчно тнитѣ да се приложи 39 членъ на конституцията. Тия мжчнотии, които подиръ 1908 г. ставатъ по-голъми, не сж прѣмахнати. Ала тѣ не идатъ нито отъ Синода въ София, нито отъ Екзархията, нито отъ Българското правителство — не сж само тѣ факторитѣ въ конкретния случай. Не е мѣсто тукъ да се нареди по дата, кой отъ споменатитѣ фактори какво е вършилъ за закрѣпа на единството на църквата. Достатъчно е да се забължи че св. Синодъ никога не е прѣнебрѣгвалъ 39-я членъ, нито пъкъ е прѣставалъ да прави постоянно усилия да се уреди положението на църквата съгласно съ неговата буква и духъ. Когато е въпросъ за единството на църквата, не трѣбва да се забравя, че надъ подозрѣнията и обвиненията, които намиратъ широко мѣсто въ нѣкои наши въстници, стои нѣщо по-силно, по-убѣдително и по-несъкрушимо: това е архивата на църквата и тая на царското правителство. Тази архива, която не знае лицемерие, съдържа доказателства, съдържа актове за усилията, които църковната управа въ царството е правила прѣдъ българскитѣ министерства отъ 1880 г. до днесъ да се приложи чл. 39, както и усилията ѝ да се учрѣдятъ день на прѣдъ при Българската екзархия уставнитѣ управни тѣла — Синодъ и Мир-

ски съвѣтъ. Нито едно правителство не е пропускано, нито единъ моментъ не е останалъ неизползванъ. Ако този членъ не е приложенъ още, ако и подиръ прогласата на независимостта, когато се почнаха прѣговори въ Цариградъ, не се успѣ да се стори онова, което е нужно да гарантира единството, това показва, че не е липсвало желание и воля, това показва още, че мжчнотитѣ подиръ 22 септемврий сж станали още по-голъми, ала, надѣваме се, не и неодолими при воля, тактъ и вѣщина.

Сърдето на въпроса, слѣдователно, не е за лица и за амбиции, но за начала уставни и канонични, осветени отъ 39 членъ на конституцията. Въпросътъ е за реално единство, а не за фактивно, защото само реалното единство може да гарантира Българската църква и да я приготви да посрѣщне спокойно всѣка евентуалностъ, каквато всѣки часъ може да донесе. . .

Църковната управа въ царството иска едно — да се стабилизира и гарантира църковното единство. Тя не се задоволява съ фиктивно единство, не иска да заблуждава и паството да счита фикцията за дѣйствителностъ. Ако подозрѣнията и обвиненията срѣщо нея произтичатъ отъ това, тя ще понесе спокойно навѣтитѣ. Единството не е гарантирано. Това трѣбва да се съзнае. Грѣшка ще бжде да се съзнае горчивата истина, когато настане часътъ да се прилага единството и се намѣримъ прѣдъ фикции. Тогава ще бжде късно. Тогава ще има много виновници, но нищо нѣма да помогне. Длъгъ е да се погледне сериозно на въпроса за единството...

Тс.

Ст. Михайловски.

Отвѣдъ осоиѣтъ на слѣпата страсть и отвѣдъ присоиѣтъ на модната идея.

14.

Добрѣ живѣе онзи който жертвова всѣкакви временни блага на твърдото желание да заслужи вѣчно добруванье. . .

Добрѣ живеть не е освенъ надмощие на вътрѣшния животъ надъ вънкашния. . .

Добрѣ живеть не е освенъ приготвяне на добра смъртъ. . .

Попитанъ — кое е първото и най полезното между човѣшкитѣ искусства — Тертулианъ отговори: „— *Arts bene moriendi*, — искусството да умираме добрѣ!“

15.

„— Човѣшкото тегло е плодъ на сръдня и невъздържностъ у боговетѣ! —“ думажъ старовѣковнитѣ гърци и римляни.

Само въ християнското обяснение на мжката намираме мисли възвишени и жизнерадостни.

Човѣкъ страда за да се пречисти, дума християнинътъ.

Маслината трѣба да мине презъ стискалото — за да даде масло.

Душата — за да даде добри дѣла — трѣба да мине презъ гнета на мжчилата.

Човѣкъ е поставенъ на земята за да срѣща на всѣка стѣпка препятствия — а не за да намира вродомъ улеснения.

Улеснения всеминутни би направили отъ него единъ самообожателъ.

Препятствия всегдашни му даватъ да разбере че свѣтовнитѣ добрини сж за свѣта — а не за него, — и че само като работникъ за усилянето на тѣзи добрини той става помощникъ на Бога и ще се приближи до Бога.

Да, човѣкъ страда за да се пречисти, — и страда за да може да върва въ унапредване и въсхождане, страда за да може да се надѣва.

Въ страданието само надѣждата има смисълъ.

Въ страданието само надѣждата е допълнение на любовта и на богопочитанието.

— Азъ плачѣ, — значи менъ се дължи утѣха, — и азъ ще я намѣръя: което е право е потрѣбно, което е потрѣбно е неотемлима частъ отъ свѣтовния редъ! —

Тѣй разеждава върващиятъ.

Тѣзи думи изглеждатъ парадоксални, — ала тѣ сж есенция отъ най неоспорими истини.

Не е възможно да не се държи смѣтка за веѣка жалѣйка и за веѣко мъченичество.

Нищо не се върши въ свѣта беземисленно, — нищо не се върши безпослѣдственно; — иначе немаше да се различава свѣтъ отъ хаосъ.

Уредбата на свѣта е доказателство за правдивостта и хармонията които стожатъ въ основата на всички вещественни и свѣрхвещественни работи.

Само чрезъ тая правдивостъ и хармония вѣчнината става пръвъ и послѣденъ законъ на свѣтоустройството.

А човѣшкото сѣщество играе роля въ свѣтоустройството; то е членъ отъ всеобщия животъ и отъ всеобщия редъ; то е съставенъ елементъ въ всемирната сила; то е частъ отъ божие дѣло.

На човѣшкото сѣщество Богъ дължи правда.

И Богъ ще му я даде.

Богъ ще се расплати съ него — и ще му даде оная награда която то е заслужило — ако е съгласувало всичкитѣ си щения и желанія съ наредбитѣ установени изотгорѣ.

Прочее, на всички които не се хранятъ — въ общечовѣшкото пиршество — освенъ съ горчиция хлѣбъ на тжговината — ний ще рѣчеме: — Держайте! Човѣшкото чернило доказва реалността на бжднитѣ блаженства; то е сѣнката до свѣтлостта! —

16.

Религия — то е **вжтрѣшенъ** миръ.

Сжщностъ, предметъ, цѣль на вжтрѣшния миръ е духовното свѣршенство.

Материялизъмъ — то е **внѣкашенъ** миръ.

Сжщностъ, предметъ, цѣль на внѣкашния миръ е непрекъсваната наслада.

Историята ни показва че людие които живѣятъ само **внѣкашно** — най напаконъ се сгрѣмляватъ въ бездната на изнемогванѣето и безволие то . .

17.

По пжтя на живота който не върви напредъ — върви назадъ; Провидѣнието не ни позволява застой.

А вървене напредъ е невъзможно за она който не знае да крѣпне въ самоборба, самопомощъ и самопѣда.

18.

Добродѣтеленъ мжжъ не се бои отъ смъртъ. Въ урежданѣето на земнитѣ работи той е

работоретвовалъ отъ името на истината и правдата — сирѣчь билъ е сподвижникъ и сѣчиво на Бога.

Той знае добрѣ че Богъ нема да му изневѣри. Богъ не може да изневѣри на своето дѣло!

19.

Напразно се опитваме да хитруваме и да лъжемждъретвоваме — партия съ партия, общество съ общество, държава съ държава, власть съ власть — и прочее.

Не е дълготрайно това което противорѣчи на върховния законъ.

А върховния законъ е този:

„— Бжди добрѣ къмъ ближния си! —“

Добрината исклучава веички пороци, — исклучава слѣдователно и мамилото.

Който гради на мамило — гради на подвиженъ пѣськъ, — думатъ и историкитѣ.

Любовта е единкиийтъ нормаленъ способъ за обноси и съобщение между хората.

Веѣки други способъ води къмъ бѣдетвия.

20.

Плѣтята одържа ли върхъ надъ духа — дохажда мжката . .

Мжката е дѣщеря на заблуддението . .

Освободи духа си отъ веѣкакъвъ яремъ — ще заживѣешъ новъ животъ — животъ безъ жалѣйки и безъ обезсърчение.

Не ликувай въ земни ликувания — за да не страдашъ отъ земни страдания.

21.

Не знаешъ ли да прощавашъ на хората и да бждеш строгъ къмъ себе си — бѣгай отъ общество.

Не знаешъ ли да намирашъ подкрѣпа въ единение съ Бога — бѣгай отъ самотностъ.

22.

Въ тебе има духовна воля . .

Но ти си пѣсьчно зрънце въ една грамадна крайнина.

И твоята духовна воля е ограничена — както си ограниченъ и ти.

Духовна воля има и въ свѣта — понеже има въ него уредба и управление.

Но свѣтътъ е безпредѣленъ, — та духовната воля която го урежда и управлява е тоже безпредѣлна.

Има ли, тогава, за тебе нѣщо по ползотворно и мждро отъ това: да подчинявашъ ограничената си воля на виешата духовна воля?

23.

Не се оплаквайте отъ безпокойствията на живота.

Между вѣчността която предшествова нашата люлка — и вѣчността която дохажда задъ нашия мрѣтвешки ковчегъ — може ли да ни напакости минутна крамола?

24.

Хората сж творения на Бога — а Богъ обича творенията си — та сме длъжни и ний да ги обичаме . .

Прочее, който живѣе за хората — живѣе за Бога!

Да обичаме Отечеството си!

2. *Ограничавай националното въ името на общечовъшкото.*

Въ нашето време почти всеобщо се подържа мисълта, че нравственитѣ принципи на християнството и на моралнитѣ учения въобще сж задължителни само при взаимоотношенията на отдѣлнитѣ личности, но не и при взаимоотношенията на народитѣ. Политика и мораль, споредъ тази мисълъ, сж двѣ несъвмѣстими нѣща.

Изразителенъ, но и потрѣсающъ знакъ е този възгледъ за нашето време и за отдалечеността на съвременното политическо състояние на човѣчеството отъ християнския идеалъ. Само една мѣничка частъ отъ истина има въ основата на този потрѣсающъ съ своята нравствена голота възгледъ. Да се вгледаме по-напрѣдъ въ тази частича отъ истина.

Тя се състои само въ туй, че прилагането на нравственитѣ начала въ обществения животъ, а особено въ политическитѣ отношения на народитѣ е нѣщо много помжчно, отколкото прилагането на нравственитѣ начала въ личния животъ. И личността въ своето нравствено усъвършенствование дохажда до горчивото съзнание за *необходимо нравствено зло* вжтрѣ въ самитѣ насъ, за необходимостта много отъ нравственитѣ изисквания да останатъ неизпълнени въ сила на вънкашни условия и вжтрѣшна грѣховностъ. Въ много нѣща, съ други думи казано, личната мораль се принуждава да пасува тукъ на земята. Още по-голямъ обемъ взема това пасуване при обществената и политическа мораль, защото тя има работа не съ отдѣлни личности, но съ тълпи, тя има да се срѣщне съ ограничения по-силни и по-дѣйстви въ живота. „При сегашното сществуване на човѣчеството, казва Вл. Соловьевъ,¹⁾ още е невъзможно и за народъ и за личность, щото всѣко удовлетворение на материалнитѣ нужди и на изискванията на самозащитата направо да произлиза изъ велѣнията на нравствения дългъ. И за народа сществува дѣла на текущата минута, злоба на историческия день, независимо отъ неговитѣ висши нравствени задачи“. Много сж, значи, и въ наше време моментитѣ, когато отдѣлната личность съ горѣсть въ душата трѣбва да се помири, че не всичко идеално и свѣтло може да се осществи веднага въ обществения животъ и, че служенето на този послѣдния често изисква признаване и служене на такива нѣща, които доста сж отдалечени отъ чистия идеалъ. Войска, затвори, наказания, полиция, борби на едни обществени групи съ други и на единъ народъ съ другъ — всичко това е въ сила да всѣе отчаяние въ душата на всѣка, живуща съ нравствени идеали, личность, но въ сжщото време всичко това ѝ се налага съ необходимостъ, като „необходимо зло“, въ кржга и въ атмосферата на което е единствено възможно борбата за прѣмахване на „злото“ изъ срѣдата на човѣчеството.

Не може, значи, и християнинътъ да избѣгне необходимостта отъ извѣстно временно смегчаване на строгостта на нравствения масщабъ, когато той се прилага не къмъ отдѣлни личности, а къмъ социални организации. Но всичко туй е далечъ отъ да оправдава изтъкнатата по-горѣ мисълъ за незадължителността на нравственитѣ норми въ общественитѣ отношения и политиката. Да се заключава отъ първото за второто, значи, да се прави единъ логически скокъ, свидѣтелствуващъ за наличността на съвсѣмъ неразвито нравствено съзнание, което собствено и причинява такъвъ единъ скокъ.

А такъвъ логически скокъ, такова едно принципиал-

но освобождаване на политиката отъ нравствени норми е въ наше време почти повсемѣстно. Почти общеразпространено въ наше време е мнѣнието, че политиката на всѣки народъ не трѣба да държи смѣтка „за чувства и сантименталности“, а стоически и послѣдователно да се придържа о принципа на народния *интересъ*. И въ наше време едни народи притискатъ и унищожаватъ други, едни интереси наддѣляватъ надъ други. Посмекчава се понѣкога нравствената голота на този фалтъ съ туй, че много отъ народнитѣ-тирани оправдаватъ потисничеството и унищожението на другитѣ народи не толкова въ името на интереса на своя народъ, колкото въ името на *културното негово призвание*, но това е смегчаване на думитѣ, но не и на самия фактъ. Жестокъ и безчеловѣченъ е принципътъ на „международното людеѣдство“, па ако ще би той върху „законни интереси“ или върху „заслужено културно прѣвъзходство“ да се гради. За неговата жестокость „ясно говорятъ печалнитѣ сѣнки на народитѣ, потиснати подъ духовно робство и изгубили жизненитѣ си сили. А неистинността на принципа за „висше културно призвание“ на извѣстни народи и неговата вжтрѣшна несъстоятелностъ ясно се изобличаватъ отъ неговата неспособностъ да бжде послѣдователно приложенъ. Вслѣдствие на неопрѣдѣлеността на туй, що собствено е висша култура и въ що се състои културната мисия, нѣма ни единъ исторически народъ, който да би не заявявалъ претенции за такава мисия и който да би се не считалъ въ правото си да потиска чуждитѣ народи въ името на своето висше призвание. Народъ на народитѣ считатъ себе си не само нѣмцитѣ, но сжщо евреитѣ, францюзитѣ, гърцитѣ, италиянцитѣ и т. н. Но претенцията на единъ народъ за привилегировано положение въ човѣчеството отрича всѣка подобна претенция на другъ народъ. Слѣдователно или всичкитѣ тѣзи претенции трѣбва да си останатъ празно самохвалство, годно само за прикриване стѣсняването на по-слабитѣ съсѣди, или пъкъ трѣбва да се появи борба не за животъ, а за смъртъ, борба между великитѣ народи зарадъ правото на културно насилие¹⁾.

„Идеята за културно призвание може да бжде състоятелна и плодотворна само тогава, продължава Вл. С. Соловьевъ на сжщото мѣсто, когато това призвание се взима не като мнима привилегия, а като дѣйствително *задължение*, не като господство, а като служение“. „Ако материалнитѣ интереси на отдѣлнитѣ личности пораждатъ общенародния интересъ, то и нравственитѣ интереси на отдѣлнитѣ личности пораждатъ общъ нравственъ интересъ на народа, нравственъ интересъ, който се отнася не къмъ отдѣлнитѣ членове на другитѣ народи, а къмъ цѣлостта, — въ народа се появява нравственъ дългъ къмъ другитѣ народи и цѣлото човѣчество.“²⁾ „Както християнската нравственостъ има за цѣль осществяването на царството Божие въ отдѣлния човѣкъ, тѣй и християнската политика трѣбва да приготвя дохождането на царството Божие за цѣлото човѣчество, като цѣло, състояще отъ по-големии части — отъ народи, плѣмена и държави.“³⁾

Не може и дума да става, значи, за търсене на каквото и да било нравствено оправдание на факта, че въ наше време съвсѣмъ е забравенъ принципътъ: ограничавай националното въ името на общечовъшкото — универсалното. *Третиятъ необходимъ елементъ* въ любовта къмъ отечеството е изискванието, щото и служенето на своя народъ да има извѣстни граници — границитѣ, кждѣто започва дълга и служенето на отечеството отъ страна на другитѣ народи, границитѣ, отъ които

¹⁾ Великий споръ и християнская политика“ Сѣбраніе сочиненій Вл. С. Соловьева. т. IV стр. 10.

¹⁾ Вл. С. Соловьевъ. Соч. т. IV стр. 4.

²⁾ Ibid. стр. 5.

³⁾ Ibid. стр. 1.

нататъкъ заговорва универсалниятъ идеалъ. И това изискване е толкова по-задължително за единъ народъ, колкото по-близка му е мисълта, че той е носителъ на християнска култура и усъвършенствование.

Забравятъ това изискване народитѣ-тирани и всичкитѣ тѣзи личности отъ тѣхната срѣда, които или съ перо или съ мечъ въ рѣка ставатъ гениални изразители на теории за велико културно-политическо прѣд-назначение на тѣхния народъ, за изпълняване на това прѣд-назначение съ позволени и непозволени срѣдства, за подчинение на другитѣ народи подъ тѣхния и т. н. Забравятъ това изискване тѣзи народи, които, опиянени отъ успѣха и могъществото си, правятъ отъ своята нация и отъ нейното благосъстояние кумиръ и служатъ на този кумиръ безъ огледъ къмъ общечовѣшки задължения и къмъ идеитѣ за прогресъ и усъвършенствование на цѣлото човѣчество и безъ да искатъ да знаятъ, че и другитѣ народи иматъ право и дългъ да се организиратъ и съ общи усилия да върватъ напредъ. Отъ забравянето на това изискване произлизатъ печалнитѣ, но господствующи въ историята факти, че отдѣлни народи се усилватъ и, намѣсто да използватъ своето величие за напредъка на човѣчеството, ставатъ бичъ за другитѣ народи и петно за човѣчеството. Забравиха това изискване Перситѣ, Вавилонянитѣ, Асирийцитѣ, Римлянитѣ и цѣлъ редъ отъ умрѣли и живи народи, на които историята е дала името „велики народи“. На насъ източнитѣ народи особено е ясно, колко се забравя това изискване въ наше врѣме, защото за насъ е най-чувствителенъ гнетътъ, който проявяватъ силнитѣ сега народи и чудовищността, съ която въ сегашно врѣме се служи на неограничения национализъмъ. Въ сегашно врѣме универсалната идея на практика не дава признаци на животъ. Въ повечето случаи, тя е погълната отъ националната идея, но има случаи, където тя се поглъща и отъ чисто-материалистическото начало на личния интересъ.

А пъкъ колко ясно е туй, което говори здравиятъ човѣшки разумъ и здравото нравствено чувство на отдѣлнитѣ личности и на народитѣ?

Здравата човѣшка нравствена природа твърди едно: главната задача на човѣшкото съществуване е напредъкътъ и усъвършенствуванието, напредъкътъ, както материаленъ, тъй и духовенъ. Който народъ не забравя това, той нѣма да прѣчи на другитѣ народи да се развиватъ и нѣма да се остави на слѣпия шовинизъмъ да го ржководи. Ако всичкитѣ народи помнѣха това, нѣмаше чрѣзъ ужаснитѣ войни единъ народъ да унищожавя туй, което другъ съ мжката на цѣли столѣтия е създалъ, нѣмаше народитѣ да си прѣчатъ единъ на другъ, а съ общи усилия биха работили за мира и напредъка на човѣчеството.

Здравиятъ човѣшки разумъ пъкъ повтаря въ унионъ съ нравствената природа на човѣка пакъ същото. Както е необходимо, щото на всѣка личностъ да се даде възможностъ да прояви туй, което Богъ и естество сж вложили въ нейната душа, за да може тази личностъ да изпълни дълга си къмъ Бога и народа си и както не е естествено, щото националната организация да спѣва законната свобода и развитието на отдѣлнитѣ личности, сжщо тъй е необходимо и естествено, щото на всѣки народъ да се даде възможностъ да развива своя езикъ, своитѣ обичаи, своята култура, та, съгласно съ своята природа, да върви напредъ и да привнесе своето въ културното и нравствено усъвършенствование на човѣчеството.

Самобееѣди.

17.

Виждамъ, че попаднахъ въ изключителни условия. Такава атмосфера азъ никога не съмъ дишалъ. Не зная дали за зло или за добро е това. Но ако азъ съмъ намѣрилъ благосклонность и милость отъ Господа, то нѣма да ме остави въ това положение. Той ще ме избави отъ изкушения, за да не стана синъ на погибельта, защото азъ, Господи, това не искамъ, азъ искамъ моето сърдце да е прилѣпнало о Тебе. Помогни ми и ме избави отъ тѣзи терзания! О, горко менъ окаяний, който бѣхъ мударъ на сърдце и лѣнивъ по умъ!... Защото забравихъ моята защита: Господа моего! Синоветѣ на свѣта сж синове на лукавия и не избиратъ срѣдствата, когато рекатъ да се борятъ съ тебе. Но силенъ е Господъ да подпомогне мишцата на праведния и да съкруши тия, що ненавиждатъ Бога моего.

18.

Може би, такава е сждбата на човѣцитѣ, щото, който иска да живѣе, да се примири съ положението, че той трѣбва да страда, много да страда.

Една нощъ сънувамъ, че пжтувамъ прѣзъ едно планинско мѣсто и безъ да зная какъ — възкачилъ съмъ се на една висока скала и съмъ се хваналъ за върха ѝ. Кога погледнахъ въ ржцѣтъ си, то тази скала стана на единъ голѣмъ кръстъ, на който горнята половина, за която се бѣхъ уловилъ, се съвсѣмъ слабо крѣпи и азъ погледнахъ надолу, а то — неизмѣрима пропастъ! Помислихъ да слѣзна отъ тамъ. Погледнахъ напредъ — пропастъ... надирѣ — пакъ пропастъ и азъ останахъ горѣ. И се събудихъ разтреперанъ. О, братя, колко е подобенъ нашиятъ животъ на този сънь! Той е дълга редица отъ нещастия — единъ кръстъ, тежкъ и голѣмъ, но речемъ ли да се отстранимъ отъ него, то ще намѣримъ пропастъта, която не ми се струва да е сънь, а цѣла дѣйствителность!...

Колко тежко се живѣе на този свѣтъ! Но нека Господъ ни помогне, та съ мжжество да носимъ кръста на живота и да ни даде сила, да не паднемъ подъ неговата тежестъ!...

19.

Този день извлѣкохъ двѣ грозни впечатления отъ живота. Първо, единъ ми каза, че не съмъ изпълнилъ длъжността си и второ, видѣхъ единъ човѣкъ, на когото едно дърво бѣше прѣбило кракъ и той грозно се мжчеше.

За първото имаха право. Защото приемешъ ли едни задължения, трѣбва да устоишъ на тѣхъ при всѣки случай. Макаръ тѣ и да не се издължаватъ спрямо тебе, но ти никога да не гледашъ това, пострадай и изпълни. Защото ще се намѣрятъ хора, които да прѣдирятъ това отъ тебе, безъ да искатъ и да знаятъ причинитѣ на твоео неизпълнение. Ти работи заради Господа, работи безъ да иска душата ти смѣтка, нека тѣ останатъ спрямо тебе и спрямо Господа дължни, но ти всичко отрѣшавай и уповай Господу и така ще изпълнишъ закона Христовъ. Ти така ще страдашъ, но страдание спасително. Иначе ти ще се чувствувашъ повиненъ.

За второто: Ето ти всичката сила и слава на човѣка! — си казахъ. Една проста случайность те лишавя за всѣкога отъ този животъ, който ние така глупешки живѣемъ!

20.

Азъ зная беззаконието си, Господи, но ти брѣкни въ вжтрѣшността ми и измѣни плѣтъта ми, защото азъ

безъ Тебе загинавамъ. Това е въ твоитѣ рѣци и направи, щото моя вжтрѣшенъ чловѣкъ да побѣди гласа на плътта ми. О, Господи, защото „въ беззаконие съмъ зачатъ и въ грѣхъ ме е родила майка ми“...

21.

Разправя се въ една народна приказка, че въ онова врѣме имало нѣкои си зидари, които правили единъ мостъ цѣли 40 години и пакъ не могли да го направятъ, защото, щомъ го довършвали, той изведнажъ се събарялъ до основата си. Тѣ се много чудѣли на това и изпратили одного отъ тѣхъ да изпита коя е била причината за това нѣщо. Изпратениятъ най-послѣ намѣрва единъ чловѣкъ, който му казалъ, че той веднажъ билъ подслушалъ дяволитѣ, когато си говорили и узналъ, че тѣ разваляли моста; дава му едно камъче да зазидатъ и, наистина, мостътъ билъ направенъ и зидаритѣ останали много зарадвани. О, колко приличаме на тѣзи зидари! Едвамъ що се видишь издигнатъ като чловѣкъ, ето ти, че се събаря всичко въ тебе по нѣкоя проста причина. Напримѣръ, само отъ едно невъздържане. И ти трѣбва пакъ изново да почвашъ. Редовното удовлетворение на плътскитѣ похоти е едно постоянно смущение на твоя духъ и ти никога не можешъ да се чувствувашь въ положението на човѣкъ, който напрѣдва. По-добрѣ е да накарашь плътта си да страда отъ въздържане, отколкото, като удовлетворявашь тази плътъ, да убивашъ въ себе си Божественото вдѣхновение. Но кой да даде и намъ това таинствено камъче, което, като поставимъ въ нашето сърдце, да закрѣпне еднажъ за винаги нашата сила за духовно усъвършенствование? О, ние имаме това камъче! Намъ ни го даде Христосъ! Това е живата вѣра въ Господа и Неговата велика Любовь, която те кара да се отдадешъ съ всичкото си сърдце за вселяване царството Божие (нашата мостъ, който трѣбва да градимъ) въ душата си и въ душата на другитѣ! Това царство е царство на миръ и любовь и пълна прѣданостъ къмъ хората, къмъ злочеститѣ и угнетени хора, къмъ всичкитѣ страждущи, които искатъ помощъ и съчувствие отъ този жестокъ свѣтъ! И тогазъ чловѣкъ ще се вижда духомъ закрѣпенъ и че се е освободилъ отъ своя егоизъмъ и че въ смиреніето и любовта си отбива своята човѣшка повинностъ...

22.

Обичашъ ли ти брата си? То е сладко нѣщо! Който е горѣлъ отъ този Божественъ огънь, той само знае това. Той те обладае, твоята мисль е тамъ при него, твоео сърдце всѣкога тупи. Спишь ли ти — за тебе е блаженство, защото ще си походишь и поговоришь съ него, макаръ и на снѣ. Буденъ ли си — твоята душа ще е тамъ и ти измисляшь планове какъ въ бждаще ще живѣте задруженъ животъ. Сладко блаженство на този свѣтъ! Да си на земята и пакъ да си въ рай! Той промишлява за тебе и колко право ти указва пжтъ; той ти приказва и то съ каква любовь; той те прави да забравишь този свѣтъ, да се издигнешъ надъ себе си и по единъ най-лесенъ начинъ да побѣдишь похотливата си плътъ... Да, това е Христовиятъ Духъ... Това е Божие царство въ сърдцето на чловѣка и блаженъ чловѣкътъ, който го има! Той живѣе така, както никога не би могълъ, ако бѣше самъ. Не прѣсилено, а свято и просто, така както цвѣти и расте розата и безъ да се съзнава самъ е благоуханна роза, която диша свѣжестъ и прѣснога!... На тази святостъ е отредено да обнови свѣта, защото тя е сила, която те прави да излѣзешъ по-високо отъ себе си — нѣщо повече: да се прѣродишь, да станешъ новъ чловѣкъ и то колко лесно, колко просто!... Питатъ нѣкои: кое е Христовото учение? Ето нѣ, тази сила е Христовото учение, защото

сърдцето на чловѣка само отъ този свещенъ огънь може да се запали. И ние виждаме какъ онѣзи прости рибари оставятъ всичко и отиватъ при Исуса, защото има думи на „животъ вѣченъ“. Не! Не само думи на животъ вѣченъ, а сърдце съ животъ вѣченъ. Той разпала тѣхнитѣ сърдца и тогазъ имъ казва: „Покажете вече вашия свѣтильникъ, защото никой не запала свѣщъ и я туря подъ шиникъ, а на свѣтильникъ да свѣти на всички и които видятъ, да прославятъ Отца вашего, който е на небеса“. Да, така тѣ трѣгнаха и трѣбва да кажемъ, че не учеха, а просто запалиха угасналитѣ свѣтилници — чловѣческитѣ сърдца.

Уви! ние имаме голѣма наука, а сърдцата ни сж угаснали... Минаха вече врѣмената, когато хората вѣрваха, че достатъчно е да знаешъ само що е добродѣтель, за да станешъ добродѣтеленъ. Христовото учение, прѣди всичко, не е думи, а сила жива и дѣятелна, която те обновява и ти дава ново разумѣние. То е учение на чистота и любовь, учение на подвигъ и себеотрицание. Какъ да обвинимъ хората, че се наричатъ християни, а не сж такива? Кога сж видѣли тѣ християни? А що остава да кажемъ за онова учение, което проповѣдва, че съ изчезването на послѣдния християнинъ, щѣлъ да изчезне и послѣдниятъ робъ на земята. Ехидно учение! Такива хора профаниратъ ума си и не знаятъ що иска душата и сърдцето на чловѣка. Тѣ сж духовни слѣпци, които никога не могатъ да разумѣятъ що е това да гори сърдцето на чловѣка отъ онзи божественъ огънь, който е изворъ на истината и правдата Господня. Тѣ „съ очи гледатъ“ и „съ уши слушатъ“, но Господъ е окъменилъ сърдцата имъ, заради тѣхнитѣ беззакония и тѣ не могатъ да се обърнатъ и да се изчлѣятъ. О, любовь, о вѣра на християнството! Има ли нѣщо по-велико и по-силно отъ васъ на свѣта! То е живо нѣщо, то е самиятъ животъ. То те наказва да обичашъ беззавѣтно, да се отречешъ отъ себе си, да забравишь, че и ти си чловѣкъ съ нужди, като не търсишь награда за нищо въ свѣта; като прѣзрѣшь своята си полза дори и тамъ, дѣто само ти имашъ право и никой другъ. Защото любовта има това свойство, че като милва другитѣ, забравя себе си да милва; прилича на слънцето, което, като спомага живота на земята, само за себе си го изгаря...

1905.

К.

Франкъ Тома.

Рѣчи или материали за рѣчи по актуални въпроси.

Молитвата Господня: Отче нашъ
Мат., IV, 9.

(1)

Социалниятъ въпросъ е единъ отъ тия, които занимаватъ днесъ мнозина. Неговата важностъ се съзнава все повече и повече. Той е станалъ една нужда, която влиза въ грижитѣ на дневно врѣме. За съжаление, има още мнозина, дори и между християнитѣ, които още не сж съзнали негсвата важностъ и които по много причини отбѣгватъ този въпросъ и не обръщатъ на него онова внимание, което заслужава. Страхуватъ се, напримѣръ, разбираме това, отъ прѣувеличенията, които идатъ отъ социалитѣ и отъ други и които излагатъ една кауза тѣй законна. Или по-добрѣ, страхуватъ се да не бждатъ обезпокоени, понеже схващатъ, че, за да се рѣши такъвъ въпросъ, на

лагатъ се прѣобразованія въ понятията и въ живота на мнозина отъ тѣхъ. „Ако християнството бѣ приложено, казва економистътъ Лавеле, и въ свѣта щѣше да стане прѣвратъ“.

Задоволили сж се съ леката, спокойна грижа на милостята: тежко му, който смути спокойствието! Страхуватъ се, най-сетнѣ, че, ако се зловятъ да изучатъ социалния въпросъ, ще дадатъ външенъ характеръ на любовта и на мнозина се чини, че ако се занимаватъ съ ближния, ще поврѣдятъ на вътрѣшния животъ, като ще почнатъ да живѣятъ много външно. Лесно се схваща реалността на тази опасностъ: социалиститѣ и мнозина други заедно съ тѣхъ си правятъ илюзии, като подържатъ, че сжщественото е да се прѣобрази срѣдата, като че ли човѣкътъ е билъ добъръ по природа и като че ли прѣобразованието не трѣбва да почне отъ него. Така сжщо мислятъ и нѣкои социални християни. Погълнати отъ външни суети, тѣ забравятъ понѣкога важността на първоначалното прѣобръщане и освещение. Безспорно, „животъ скритъ съ Христа въ Бога“ (къмъ Колосейнитѣ“ III, 3, е нѣщо сжщественно и ние го считаме, като необходима основа на веѣки строежъ, който трѣбва да затвърдява и закриля бждното общество. Ала не е оправдано да се гледа само това: не трѣбва да се забравя, че самиятъ животъ, до колкото той е реаленъ и дълбокъ, трѣбва да озарява въ всички насоки и че, ако той остава скритъ, това показва, че не е реаленъ. Животъ, който се съсрѣдоточава въ себе си, намѣсто да се разпространява, животъ, който се задоволява само да сжществува, не е нормаленъ, защото ширенето на живота е една отъ най-характернитѣ страни на земния животъ. Социалната страна на християнството и на християнския животъ трѣбва да бжде единъ видъ доказателство на индивидуална и вътрѣшната страна. „Покажи ми вѣрата си безъ дѣла, и азъ ще ти покажа вѣрата си чрезъ дѣла“ (Яковъ 12—10). „Вѣрата трѣбва да дѣйствува съ любовь“ (Къмъ Галатянитѣ V, 6).

Това е великата истина, която ще се опитамъ да изтъкна въ редица етюди върху „Молитвата Господня“. Не е ли, наистина, молитвата най-духовниятъ, най-сърдечниятъ актъ, който можемъ да извършимъ? Не е ли тя такъвъ актъ, особено когато е образецъ, който иде направо отъ Учителя? Ако е тѣй, лесно е тогава да се посочи, че „Молитвата Господня“ има една обществена страна извънмѣрно нюансирана, че тя е толкова обществена, колкото и индивидуална, толкова външна, колкото и вътрѣшна. Тя, чини ми се, е най-духовниятъ и сжщеврѣменно най-обществения актъ, който може да извършимъ. Този етюдъ е логична послѣдица отъ оня, който недавна направихме върху десетътъ заповѣди¹⁾. Тамъ така сжщо видѣхме въ каква степенъ вѣрата и моралътъ сж свързани, защото двѣтъ скрижали на закона не трѣбва да се раздѣлятъ, защото едната гълкува, какви трѣбва да бждатъ нашитѣ отношения къмъ Бога, а другата ни говори за нашитѣ отношения къмъ ближнитѣ и защото двѣтъ скрижали съставятъ цѣлото на единъ и сжщи законъ.

Вързамъ да добавя, че не претендирамъ да направя съ този етюдъ отъ „Молитвата господня“ магична молитва, имаща стойностъ на нѣщо суевѣрно: ние не може да подобримъ да се повтара и

изговаря машинално тая молитва. Добрѣ ще е, които изпадатъ въ такава грѣшка, да си спомнятъ рѣчта на Исуса, която въ Матей прѣдшествува „Молитвата господня“: „Когато се молите, не говорете лишни²⁾ думи, като езичницитѣ, които си мислятъ, че съ многословие ще бждатъ чути. Не се уподобявайте на тѣхъ, защото вашиялъ Отецъ, прѣди да му се молите, знае отъ що имате нужда“ (VI, 7—8).

Тукъ се натъкваме на единъ мъченъ въпросъ: имаме двѣ формули на „Молитвата господня“, едната отъ Матей, много по-пълна, сжщо и по-разширена, другата отъ Лука, въ глава XI, стихове 2—4, много по-къса. Коя отъ двѣтъ е вѣрната? Гледано досущъ буквално не е вѣрна нито едната, нито другата. Въ това имаме твърдѣ интересенъ фактъ относно съставянето на евангелията. Отначало евангелията, прѣди да бждатъ написани, сж разпространявани устно. Матей и Лука ни даватъ двѣ традиции различно, малко деформирани едната и другата. Разглеждани по буква, истина е, че въ евангелията, както и изобщо въ книгитѣ на Библията, не се посрѣщатъ думитѣ и които искатъ да се придържатъ о буквата, изпадатъ въ недоумѣние. Нѣкои модерни теопнети и именитиятъ Шереръ, който изпърво бѣше между тѣхъ, сж доказателство на това. Напротивъ, гледано по духъ, по духовно вдѣхновение, казаното за двата тѣжета на „Молитвата Господня“, е дивно потвърждение за вдѣхновението на Библията: Матей и Лука ни прѣдаватъ това, което знаятъ, по начинъ най-честенъ, най-сърдеченъ и, ще кажа, най-простодушенъ, безъ да дирятъ да се съгласяятъ буквално единъ съ другъ. Тѣ казали, което знаяли и както го знаяли, Може ли да нѣмаме пълно довѣрие въ тѣхъ, въпрѣки малката разлика въ думитѣ или поради тази разлика?

Послѣ, двамата евангелисти турятъ „Молитвата господня“ въ двѣ съвѣсмъ разни рамки. Матей, споредъ своя методъ, който се състои въ това да групира поученията на Исуса около нѣкоя рѣчъ, я туря въ планинската проповѣдъ. Лука, който дава прѣдимство на историческия смисълъ, я туря въ съвѣсмъ друга рамка, именно когато Исусъ билъ самъ съ ученицитѣ си. Чини ми се, че той е много по-близо до истината отъ Матей: планинската проповѣдъ се отнася до всички вѣрующии и невѣрующии, а „Молитвата господня“ е специална поука за ученицитѣ. Ето какъ Лука внесе своя разказъ: „Еднѣжъ Исусъ се молилъ на едно мѣсто. Когато свършилъ молитвата, единъ отъ ученицитѣ рекълъ: Господи, научи ни да се молимъ, както Иоанъ е научилъ ученицитѣ си. Той рече: когато се молите, казвайте: Отче нашъ“, и пр. Ще рече, Исусъ е училъ ученицитѣ да се молятъ и да казватъ: „Отче нашъ“.

Въ етюда ще посоча по-нататкъ, до колко Лука има право. „Молитвата Господня“, като е тѣй ясна и като туря въ устата ни такива думи, иска да бждемъ християни и християни развити, та да може да се молимъ и да мислимъ за това, що казваме въ молитвата си. Споредъ Новия завѣтъ, не всички човѣци, но само ученицитѣ на Спасителя сж, които иматъ право да казватъ на Бога: „Татко нашъ“.

Да свършимъ тия прѣдварителни разсжждения съ послѣдна бѣлѣжка: стиховетѣ, които при-

¹⁾ Нѣкои отъ тия рѣчи се напечатана прѣвъ втеклата година. Вижъ „Ц. В.“, броеве 30 и 38

²⁾ Оговорката на автора не сложа дотамъ съ думитѣ на евангелиста. Бѣл. на прѣводача.

дружаватъ „Молитвата господня“ у Матей, сж много цѣни. Тѣ ни прѣдпазватъ отъ еднѣ страна отъ молитва, която не трѣбва да правимъ, молитва лицемѣрна, формална и рутинна, а отъ друга страна опрѣдѣлятъ при какви сжществени условия трѣбва да молимъ Бога: „Ако простите на човѣцитѣ тѣхнитѣ прѣгрѣшения и вашиятъ Отецъ небесни ще прости вашитѣ, или ако не простите на човѣцитѣ прѣгрѣшенията, и Отецъ небесни нѣма да прости вашитѣ“ (VI, 14—15) Освѣнъ това, не трѣбва да дѣлимъ сърдцето си, да служимъ на Бога и на Мамона, но трѣбва да бъдемъ прѣддени всецѣло на страната на Бога, та Богъ да меже да чуе нашитѣ молитви. „Никой не може да служи на двама господари, защото или ще мрази единия, или ще обича другия; или ще се привѣрже къмъ единия и ще прѣзира другия. Не може да служиме Богу и Мамону“ (VI, 24).

Изъ областта на историята.

Гръцко-българскиятъ църковенъ въпросъ и неговото рѣшение.

(10)

VI

Отъ Евангелието да прѣминемъ къмъ църковнитѣ канони, на основание на които сж осѣдили гърцитѣ както изобщо филетизма въ Христовата църква, и по частно филетизма на българитѣ, желаещи да устроятъ своята църковна независимостъ, така още по частно — нѣкои дѣйствия при това на българскитѣ архипастири. Наистина ли изобщо филетизмътъ въ Христовата църква, т. е. сжществуванетоъ въ нея отдѣлни народни (национални) църкви, е противенъ на канонитѣ? Прѣдъ сжда на Евангелието, както ние видѣхме, за единството на вѣрата и църквата вселенска съвършено е безразлично, ще сжществуватъ ли частни, самостоятелни, народни църкви, състоящи изъ вѣрващи отъ едно племе, или не народни, обхващащи въ себе си християни изъ разни племена: естествено, безразлично това се явява и прѣдъ сжда на канонитѣ. Затова именно единъ и сжщия канонъ за вжтрѣшната наредба на управлението у частнитѣ църкви е и изразенъ така, че може да бжде прилаганъ къмъ народнитѣ църкви, и така, че може да бжде прилаганъ къмъ църквитѣ отъ разноплемененъ съставъ. Въ 34 правило на светитѣ апостоли се казватъ: „на епископитѣ на вськи народъ (ἐκάστου ἔθνος) подобава да знаятъ първия между тѣхъ, и да го признаватъ, като глава, и нищо, което надминава тѣхната власть да не вършатъ безъ неговитѣ разсжждения: а да върши веѣкой само туй, което се досѣга до неговата епархия и до мѣста, къмъ нея принадлежащи; но и първиятъ нищо да не върши безъ разсжждението на вьчки“. Тука, очевидно, става дума за помѣстнитѣ народни църкви. А въ 9-то правило на антиохийския съборъ (341 година) това е изразено вече по слѣдния начинъ: „въ вська область (ἐπαρχία) епископитѣ трѣбва да знаятъ епископа, въ митрополията началствуващъ и който има грижа за цѣлата область. . . поради това е разсждено, щото той и съ честь да прѣдимствува и щото и другитѣ епископи нищо особено важно да не вършатъ безъ него, споредъ отколѣ приетото отъ нашитѣ отци правило, севѣнъ туй само, което се отнася до е-

пархията, принадлежаща на веѣкого отъ тѣхъ“. . . и пр. (сравни II всел. съб. прав. 2). Въ такъвзи видъ правилото може да бжде прилагано и къмъ не националнитѣ църкви: защото до колкото е възможно това, че нѣкаква църковна область ще населява единъ християнски народъ, до толкова пакъ и туй, че нея ще я населяватъ нѣколко християнски племена. Трѣбва да се помни, че апостолскитѣ правила сж сжществували и дѣйствували още въ тритѣхъ първи вѣкове на християнството, прѣди императора Константина Велики, а вьчкитѣ правила на съборитѣ вселенски и помѣстни, въ това число и на антиохийския, сж писани вече подиръ това, когато Христовата църква станала господствуваща, при императора Константина, въ прѣдѣлитѣ на римската империя, и когато църквата била вече раздѣлена, за по голѣма сгода въ управляванетоъ, на окръзи — диоцези и области или провинции съобразно съ гражданското раздѣление на римската империя, коато въ първитѣ три вѣка не е било. Въ периода, когато вече имало това раздѣление въ църквата, твърдѣ естествено е, ако изразѣтъ на апостолското правило: „епископитѣ на веѣки народъ“ — постоянно се замѣнявалъ въ правилата на съборитѣ съ израза „епископитѣ на веѣка область“ и ако подирнитѣ тълковници на църковнитѣ правила — гърцитѣ: Валсамонъ, Зонара, Аристинъ, така сжщо замѣнявали означения изразъ отъ апостолското правило по примѣра на съборитѣ. А че, безъ да се гледа на такава замѣняне на една изразъ съ другия, нито сами съборитѣ, нито тълковницитѣ на църковнитѣ правила не считали за нѣщо антиканоническо сжществуванетоъ на народни помѣстни църкви, доста е да приведемъ слѣдния не голѣмъ разказъ отъ Валсамона въ неговото тълкование на 2-то правило отъ втория вселенски съборъ за единъ отъ антиохийскитѣ събори, който призналъ самостоятелността на грузинската църква: „архиепископътъ на Иверия е почетенъ (съ автокефалность) по разсжждението на антиохийския съборъ; разказватъ, че въ днитѣ на светѣйшия патриархъ на светия градъ Божи велика Антиохия киръ Петра, станало съборно постановление, щото иверската църква, подчинена тогава на антиохийския патриархъ, да бжде свободна и независима (ἐλευθερά καὶ αὐτοκέφαλον).

Наистина ли филетизмътъ на българитѣ и тѣхното желание да иматъ своя самостоятелна народна църква сж противни на канонитѣ? Като отговарятъ на този въпросъ, гърцитѣ и тѣхнитѣ защитници обикновенно избиратъ, съ намѣрение или безъ намѣрение, лъжлива гледна точка: взематъ българитѣ въ тѣхното сегашно положение на зависимостъ отъ патриарха, когато тѣ влизатъ въ състава на неговия църковенъ окръгъ, и като прѣдполагатъ, че ужъ тѣ е било винаги, че ужъ българитѣ намислили нѣщо ново, намислили да посѣгнатъ на неприкосновенността на патриаршеския окръгъ, да се отдѣлятъ отъ своя законенъ архипастиръ, привеждатъ църковни правила, по които стремѣтъ на българитѣ наистина се прѣдставя антиканонически. Но вижъ, че българитѣ само едно столѣтие ее намѣрватъ въ зависимостъ отъ патриарха, а по-прѣди нѣколко столѣтия съставяли независимъ църковенъ окръгъ или область макаръ, че живѣли на сжщитѣ тѣзи мѣста, гдѣто живѣятъ до сега; българитѣ искатъ не нѣщо ново, небивало, а искатъ да възстановятъ

своята прѣдишна независимостъ, своятъ прѣдишенъ църковенъ окръгъ. Ако се гледа на дѣлото отъ тая, истинска гледна точка: тогава църковнитѣ правила, привеждани отъ гърцитѣ противъ българитѣ, ще получатъ съвѣмъ друго значение. Така — посочватъ на правилото за неприкосновенността на църковнитѣ окръзи, области, епархии: „епископъ да не дързне вѣнъ отъ своитѣ прѣдѣли (ἐξω τῶν ἐαυτοῦ ὁρίων) да извършва ржкоположения въ градове и въ села, нему не подчинени“ (апст. прав. 35); „областнитѣ епископи да не простиратъ своята власть върху църкви задъ прѣдѣлитѣ на своята област и да не смѣсватъ църквитѣ“ (1 всел. съб. прав. 2), и особено: „никой отъ епископитѣ да не простира власть надъ друга епархия, която прѣди и *отначало* (ἐξ αρχῆς) не е била подъ негова ржка или на неговитѣ *прѣдшественици*, но ако нѣкой е прострелъ и насилствено си е подчинилъ нѣкоя епархия, да я даде да не се прѣстѣпватъ правилата на отцитѣ...; на светия и вселенския съборъ е угодно, цто вѣрка епархия да спазва, въ чистота и безъ стѣбление *отначало принадлежить ней права*, споредъ обичая, отколѣ утвърденъ“ (III всел. съб. 8; сравни I всел. съб. 6, 15). Но тѣзи правила говорятъ не противъ българитѣ, а за българитѣ и имъ служатъ за оправдание. Българекитѣ епископи никакъ не мислятъ да простиратъ своята власть надъ епархията или областта на вселенския патриархъ и ни най-малко не посѣгатъ на правата, които отначало ѝ принадлежатъ; но желаятъ само, да бжде възстановена тѣхната собствена църковна област, която се е намирала подъ ржкати на тѣхнитѣ прѣшественици цѣли вѣкове и само отъ втората половина на миналото столѣтие е включена въ състава на патриархата; желаятъ да ѝ се възвърнатъ законнитѣ права, които отначалото еж ѝ принадлежели. По скоро самиятъ вселенски патриархъ, на основание на прѣдставенитѣ правила, трѣбвало би да бжде обвиненъ, че той въ 1767 година прострѣлъ своята власть надъ българската църква, която до тогава е била вѣнъ отъ прѣдѣлитѣ на неговата област, или на друга епархия, която по прѣди не е била подъ неговата ржка, и посѣгналъ върху правата, които отначалото ѝ принадлежели, ако би това се извършило не по желанието на самитѣ българи, не по тѣхната просба. А ако се съгласимъ, както и доказватъ българитѣ (*), че просбата била подадена не доброволно и не отъ лицето на всичкитѣ епископи и безъ съгласието на народа, че присѣдиняването на българската архиепископия къмъ патриаршеския окръгъ се е извършило насилствено велѣдетвие хитроститѣ и интригитѣ на тогавашния патриархъ Самуилъ прѣдъ турското правителство, тогава виновността на патриаршията и незаконността на сегашнитѣ нейни напѣвания да удържи българитѣ подъ своята власть ще станатъ очевидни за вѣркиго. Защото горѣприведениятъ канонъ на право повелява: „ако нѣкой насилствено си е подчинилъ нѣкоя епархия, да я даде“.

Библейскитѣ потопъ и съврѣмненната геология.

Несъстоятелността на геолозитѣ-дарвинисти.

Повтаряме, че съврѣмненитѣ геолози се стараятъ да съгласяватъ хронологията си съ теорията на Дарвина за произхода на видоветѣ. Но послѣдователността на намиранитѣ въ разни формации видове организми не отговаря на тази теория. Срѣщатъ се много несъобразности и пробѣли. Напримѣръ, въ древнитѣ (споредъ мнѣнието на геолозитѣ) формации се намиратъ остатѣци отъ съврѣмненни на насъ видове растения, при туй еднакви въ всички широчини на земното кълбо. Съврѣмненитѣ видове животни сжщо се срѣщатъ въ древнитѣ формации. Сетнѣ, видоветѣ на земеводнитѣ отъ Третичния периодъ сж по-развити, отколкото намиранитѣ въ слѣдващитѣ периоди.

За да примирятъ нѣкакси тѣзи несъобразности съ обичната имъ теория на Дарвина, геолозитѣ казватъ, че всѣка отъ формациитѣ се образувала прѣзъ течението на огромнѣ (многовѣковъ — милионенъ) промежутѣкъ врѣме. Поради което тѣ ги наричатъ *периоди* и даже *ери*. Желанието да развиятъ нова хипотеза за постепенния естественъ произходъ на всички геологични формации (тѣй наричания процесъ на денудацията), безъ участието на свѣрхестествени, чудесни явления на природата (какѣвто билъ всемирния потопъ), и заедно съ това да поддържатъ хипотезата на Дарвина за произхода на видоветѣ, накарало геолозитѣ да измислятъ своя *хронология*.

Така, за образуването на всички геологични формации, които се явили въ годината на потопа, английскитѣ геологъ Уолесъ изчислилъ периодъ отъ врѣме отъ 28 милиона години!... А Томсонъ намира, че за това били нужни 200 милиона години!!... А Дарвинъ и Хексли отиватъ още по-далечъ — искатъ за това 500 милиона години!!!... По-нататѣкъ нѣма кждѣ да се върви... Най-сетнѣ и самитѣ тѣзи почтени учени се съмнѣватъ въ прѣдположенията си, които не се съгласяватъ съ най-новитѣ данни за природата на слънцето и на нашата малка планета, — за които е немислимъ такѣвъ продължителенъ животъ.

Че образуването на геологичнитѣ формации (отъ втория отдѣлъ) станало въ кжсо врѣме (по-малко отъ година), а не въ разни и голѣми промежутѣци врѣме, види се отъ слѣдното:

1. *Отайкитѣ на разнитѣ формации често сж разположени редомъ на единъ равнежъ*. Разгледвайки, напримѣръ, геологичната карта на Европейска Русия, ние виждаме, че тя е покрита съ островчета отъ всички формации, като се почне отъ архейската и се свърши съ третичната и най-къснитѣ. При това нѣма никждѣ между тѣхъ строга, тѣй наричана *историческа* ¹⁾ послѣдователностъ. Пластоветѣ на разнитѣ формации, раздѣлени споредъ мнѣнието на геолозитѣ отъ много милиони години, лежатъ единъ върху другъ или редомъ. Такова капризно разпрѣдѣление на отайкитѣ не би могло да стане, ако то се е извършило послѣдователно прѣзъ течението на голѣми промежутѣци врѣме. Но то е можело и трѣбвало да се извърши при разнообразнитѣ измѣнения на теченията на единъ грамаденъ воденъ басейнъ, какѣвто билъ всемирния потопъ.

2. *Несъгласнитѣ напластявания*, които се срѣщатъ на много мѣста, които се състоятъ отъ разбъркано разположение на пластоветѣ отъ разни геологични фор-

(* Вижъ брошурата Γὰ κἀτὰ τὰς ἀρχαίολογικὰς Ἀρχαιοθῶν καὶ Πεκίου ἐν κωνσταντινουπόλει. 1869.

¹⁾ Споредъ историята на образуването на земята, излагана отъ геологията.

мации, особено въ долината Тянь-Шань, „дѣто мощни и и петрографически разнообразни пластове отъ третичната, тебеширената и юрската системи, които се състоятъ ту отъ пѣсчници и конгломерати, ту отъ мергели и глини, ту отъ глинести лески и воровници, пълнятъ обширнитѣ долини на Тянь-Шань, при което често една и сѣща свита пластове се видоизмѣнява на малко сравнително разстояние“ (Мушкетовъ. Физ. Геол., I, стр. 354). По-нататкъ авторътъ добавя, че това измѣнение се наблюдава не само въ петрографическо¹⁾, но и въ палеонтологическо²⁾ отношение. Съ особено непостоянство и неустойчивостъ се отличаватъ отайкитѣ на третичната формация.

3. *Липсата между пластове*тъ на разнитѣ формации и разнитѣ породи отъ една формация на колко-годѣ заблѣзани жилки *продукти на поцеса денудация*, които непрѣмнно трѣбаше да сѣществуватъ, ако геологичнитѣ формации сѣ се образували послѣдователно прѣзъ течението на голѣми промежутъци врѣме. Тѣ не сѣ могли да изгинатъ безслѣдно. Въ дѣйствителностъ пластове тѣ на разнитѣ отдѣли (ери) лежатъ едни върху другъ безъ никакви жилки.

Изкопаемитѣ животински и растителни остатъци потвърждаватъ библейската история на потопа.

4. Най-сетнѣ, най-главното доказателство за едновременността на образуването на геологичнитѣ формации служатъ намиранитѣ въ тѣхъ животни и растения.

Въ всѣка формация се намиратъ остатъци отъ животни и растения въ видъ на окаменѣлости, конгломерати, брекчии или цѣли трупове скелети, а понѣкога и трупове на животни. Окаменѣлости се наричатъ отливъци отъ кремнеземъ или варовитѣ циментъ на животни и растения, които се намирали въ земята. Животни и растения изгнили въ пластове тѣ на почвитѣ, слѣдъ като тѣ изсѣхнали, образували форми, напълнени по-сетнѣ съ разтворъ отъ кремнеземъ, глиноземъ и варъ, които затвърдѣвайки дали хубави отливъци съ най-малки подробности на формитѣ на оригиналитѣ. Окаменѣлости се срѣщатъ въ всички формации на втората група (потопнитѣ). Конгломерати се наричатъ слѣпени отъ разтворъ (най-вече варовитѣ) раковини. Тѣхъ често наричатъ „раковинисти варовници“. Такива варовници прѣдставятъ много хубавъ строителенъ материалъ и се намиратъ въ множество въ южнитѣ клонове на Уралъ, въ Жигулевскитѣ планини и други мѣста. Костянитѣ брекчии прѣдставятъ натрупаностъ на рибени кости или на кости на земни животни, слѣпени сѣщо съ варъ. Тѣзи натрупаности приличатъ най-много на голѣми пукнатини въ земята и на пещери, поради което и получили название *костяни пещери*. Професоръ Иностранцевъ пише: ние ги намираме въ Белгия, въ южна Франция, въ Морейя, въ Англия, въ Кримъ, близо до Одеса, при Нерубойскитѣ чифлици, на Кавказъ, на Уралъ и на Алтай³⁾.

На нѣкои мѣста се намиратъ и цѣли животински скелети, по прѣдимство на земноводни животни.

И най-сетнѣ, въ леденитѣ пластове, които се запазили въ сѣвернитѣ ширини подъ почвени пластове, намиратъ се цѣли животински трупове.

Изучавайки описанията на геолозитѣ на животинскитѣ остатъци въ разнитѣ формации, лесно е да се заблѣжи слѣдното:

1. Въ формациитѣ на палеозойския отдѣлъ (силурийската, девонската, каменножгленската и пермската) се срѣщатъ само раковини на моллюски, немного рибени породи и още по-малко прѣдставители на земноводни и

влечуги (въ видъ на окаменѣлости); костести риби, птици и млѣкопитающа нѣма.

2. Въ мезозайскитѣ формации (триосовата, юрската и тебеширената) прѣобладаватъ влѣчуги, и само въ твърдѣ малко количество се срѣщатъ костени риби, птици и млѣкопитающа.

3. Въ неозойския отдѣлъ (третичната и дилuviалната формации) се намиратъ по прѣдимство костести риби, птици и млѣкопитаещи.

На пръвъ погледъ въ тази послѣдователностъ може да се покаже редътъ на постепенното развитие на видовете на животнитѣ споредъ теорията на Дарвина. Този възгледъ, отъ който се съблазнили геолозитѣ отъ XIX в. и въ угода на който почнаха безжалостно да рушатъ всички прѣдидущи геологични системи, е възгледъ съвсѣмъ погрѣшенъ.

Разпрѣдѣлѣнието на животнитѣ по геологични формации е станало съвсѣмъ не споредъ степенъта на произхода и развитието имъ, а просто *споредъ относителната имъ тежина*.

Съ плътнитѣ тежки частици на планинскитѣ породи отъ палеозойския отдѣлъ можели да отайватъ отъ потопнитѣ води само тежитѣ раковини на дълбоководнитѣ морски моллюски, тежитѣ броняни риби и нѣкои влѣчуги. Лекитѣ сравнително кости на рибитѣ — *костяститѣ* а толкова повече на птицитѣ и млѣкопитаещитѣ не можели да се отайватъ съ тѣзи породи, защото потопната вода имада сила да ги носи по-нататкъ.

Съ породитѣ отъ срдѣня плътностъ на мезозойския отдѣлъ почнали да се отайватъ вече нѣкои видове по-тежки костести риби, плитководни моллюсти, а главно влѣчуги. Коститѣ на птицитѣ и животнитѣ водата носѣла още по-нататкъ. — Тѣ се отайвали съ лекитѣ планински породи отъ неозойския отдѣлъ.

Ако се окажатъ малко и тѣзи доказателства за неоснователността на възгледитѣ на геолозитѣ-дарвинисти, то ето още едно.

Между тежитѣ видове моллюски и броняни риби отъ дълбокитѣ морета, намирани въ каменножглената формация, която геолозитѣ отнасятъ къмъ най-стария (палеозойския) отдѣлъ, срѣщатъ се много видове насѣкоми, *свъръменни на насѣ*, като напримѣръ — торантули, щурци, скорпиони.*)

Такава неочаквана поява на животни, които трѣбвало да се явятъ споредъ теорията на Дарвина само чрѣзъ много милиони години, съвсѣмъ сплита дарвиниститѣ. Тя още еднажъ потвърждава истината на библейската история на потопа. Жителитѣ на клонитѣ и листата на дърветата — насѣкомитѣ, застигнати отъ потопната вода въ убѣжищата имъ, кждѣ на множество ги докаралъ четиредесетнитѣ дждѣ, — когато горитѣ били залѣти, — потънали заедно съ тѣхъ и много отъ тѣхъ заедно съ дърветата били натрупани съ почвени отайки. Ето защо тѣ и попаднали въ каменножглената формация.

Външенъ прѣгледъ.

Цариградската патриаршия. (*Патриаршията и изборитѣ за народни прѣдставители; постъпа на българския пълномощенъ министъръ въ фенерската патриаршия; второбрачие на свещенството*).

Тѣзи дни кржговетѣ на Фенерската патриаршия сѣ

¹⁾ Въ планинскитѣ породи.

²⁾ Въ ископаемитѣ животни.

³⁾ *Иностранцевъ*. Геология, 1885, стр. 216.

* У проф. Мушкетовъ четемъ: „Въ връзка съ развитието на растителността въ каменножгленния периодъ се появяватъ много паяци, скорпиони, тарантули, щурци и други насѣкома“ (Физ. Геол. I, стр. 232).

заети твърдѣ много съ разрѣшаването на два много важни въпроса. Първиятъ отъ тѣхъ се касае до новитѣ избори за народни прѣдставители. Четирегодишниятъ горѣ-долѣ конституционенъ животъ на Турция и развалитѣ се прѣзъ този периодъ вжтрѣшни събития дадоха достатѣчна поука за поведението, което трѣбва да пази този вѣрски центъръ, както и всички други християнски центрове въ държавата. Фенеръ, макаръ нагледъ незаинтересованъ съ въпроса за изборитѣ, въ сжщностъ е твърдѣ много занятъ съ тѣхъ, защото чрѣзъ тѣзи свои избраници той ще гледа да отстаива прѣдъ законодателната власть своитѣ права и привилегии.

Младотурцитѣ, като виждатъ, че християнитѣ въ страната сж дълбоко разочаровани отъ тѣхната досегашна дѣйностъ и политика, поради системнитѣ имъ прѣслѣдвания противъ всичко трезво немюсулманско въ държавата, на 15 того направиха официално постѣпки прѣдъ Йоакима III за да направи зависещето отъ него, та подвѣдомственитѣ му пасоми да влѣзатъ въ компромисъ съ тѣхъ при изборитѣ за задружна работа. Съ това младотурцитѣ най-нагледно сж доказали, че вѣрскитѣ центрове притежаватъ и политически права. Патриархътъ съобщилъ за това на двѣтѣ управителни тѣла. Послѣднитѣ съ специално комюнюке, напечатано въ всички грѣцки цариградски вѣстници, оповѣстиха, че патриаршията, като вѣрски центъръ, не може да вземе каква да е инициатива и отговорностъ по този въпросъ, нито пъкъ смѣта да упражнява нѣкакво давление надъ пасомитѣ си за въ чия да е полза. Патриаршията, казва се въ комюнюкего не може да се занимава съ изборитѣ. Въ сжщностъ, обаче, тя съ специални окръжни прѣдписания подканва паството си да вземе живо участие при прѣдстоящитѣ избори, да избере най-достойнитѣ свои хора и пр. Сжщото сж направили вече българската екзархия, арменокатолическата, арменската и други патриаршии въ Цариградъ.

Другиятъ въпросъ е ненадѣйната посѣта на тукашния български прѣдставитель въ вселенската патриаршия. Туй бѣ на 13 того. Българскитѣ прѣдставители въ тази си срѣща, слѣдъ като благодарилъ отъ страна на царствуващия въ България домъ за вниманието на патриарха къмъ царчетата и тѣхнитѣ родители, между друго, зачекналъ и въпроса за ненормалнитѣ отношения между българската и вселенската църква поради прогласената сизма.

Тази случка даде поводъ на тукашната грѣцка прѣса да публикува редъ статии, въ които изтъкваше голѣмото значение на такъво едно свиждане и примирие. Патриархътъ на другия день още повърна лично визитата на прѣдставителя въ царската легация, дѣто пакъ билъ подетъ сжщия въпросъ съ по-голѣми подробности. Между друго той се позаинтересувалъ да узнае, какво е сегашното положение на църквата въ България, устройството ѝ и пр. Той приятно билъ изненаданъ, кога узналъ, че и сега въ редоветѣ на българската иерархия има лица, свършили халкинското богословско училище.

Патриархътъ и за двѣтѣ посѣщения докладвалъ на Синода. Туй направило приятно впечатление и на синодалнитѣ архиереи и на членоветѣ на мирския съвѣтъ при фенерската патриаршия.

Изглежда, че моментътъ, издебнатъ и отъ двѣтѣ страни, е много благоприятенъ. Сѣкашъ, този починъ нѣма да мине безслѣдно. Нѣщо повече. Патриархътъ не пропусналъ и датата 20 того, дня за обявяване пълнолѣтието на българския прѣстолонаслѣдникъ. Въ този день той чрѣзъ великия патриаршески протосингелъ и единъ висшъ патриаршески чиновникъ мирянинъ, поднесълъ на българския тукашенъ пълномощенъ министъръ, своитѣ молитви и благословения, които помолилъ да бж-

дать прѣдадени по принадлежностъ. Това е първия случай, дѣто цариградската патриаршия официално взима участие въ български тържества.

— И Ерусалимската патриаршия отговорила на посланието на вселенската патриаршия, съ което бѣ сондирана по въпроса за второбрачието на свещенството. Въ своя отговоръ, който билъ прочетенъ въ едно отъ послѣднитѣ засѣдания на Синода, тази патриаршия съобщава, че този въпросъ може да се разгледа само отъ единъ съборъ, който трѣбва да се свика за тази цѣль, защото съ съборно рѣшение е било запрѣтено тѣхното двубрачие. Всички частични отговори, казва тя, нѣматъ никакво значение по този въпросъ.

Цариградъ, 23 I 1912 год.

Църковно-обществена лѣтопись

Привѣтствие и подаръкъ на прѣстолонаслѣдника. На 21-и, въ сжбота, подиръ пладне, Н. Ц. Височество прѣстолонаслѣдникътъ князь Борисъ Търновски приелъ депутациитѣ и прѣдставителитѣ на учрѣжденията и културнитѣ дружества, които го привѣтствуваха съ пълнолѣтието и му засвидѣтелствуваха своитѣ чувства и своята почитъ. Между първитѣ, които му се прѣдставили и го привѣтствуваха, билъ Прѣдседателствуващиятъ св. Синодъ Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенския митрополитъ г. Василий, неговъ възпитатель, който му поднесълъ отъ име на св. Българска православна църква въ споменъ на пълнолѣтието му златенъ кръстъ съ емаили, тънко художествено издѣлие. Между двѣтѣ странични крила на кръста се подаватъ два златни гълъба. Кръстътъ е работенъ прѣзъ 17 столѣтие въ с. Чипаровки, което на онова врѣме се славилъ съ своитѣ майстори златари. Като поднесълъ на Н. Ц. Височество кръста, Н. Високопрѣосвещенство го привѣтствувалъ съ слѣдната рѣчь:

Ваше Царско Височество,

Отъ име на Св. Синодъ, Негово Блаженство Екзарха, Високопрѣосвещенитѣ Архиереи, духовенството и цѣлата Българска църква привѣтствуваме Ваше Царско Височество съ знаменателния и високотържественъ день на Вашето пълнолѣтие. Църквата ни отъ все сърдце отправя топли молитви къмъ Всемогущаго Бога да Ви осѣни съ Св. Свой Духъ, да Ви дарува крѣпко здравие, за да изпълните съ сполука важното призвание, въ достоинството на което се облѣкохте.

За споменъ на настоящето събитие отъ страна на Св. наша Църква Ви поднасяме тоя Св. Кръстъ, издѣлие на древенъ художникъ, „крѣстъ хранителъ всея вселенныя: крѣстъ, красота цѣркве: крѣстъ, царей держава: крѣстъ, вѣрныхъ утверждение: крѣстъ, ангеловъ славу, и демоновъ язва“. „Симъ побѣдиши“.

Н. Ц. Височество Прѣстолонаслѣдникътъ останалъ трогнатъ отъ молитствованията и отъ подарѣка. Той благодарилъ на Н. Високопрѣосвѣщенство за молитствованията, които му изказалъ отъ име на св. Българска православна църква и за подарѣка, които му поднася отъ нейно име, като изказалъ сърдечна благодарностъ на св. Синодъ, на Н. Блаженство, на Високопрѣосвещенитѣ иерарси и на духовенството,

Св. Софийския митрополитъ. Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений, и св. Левкийскитѣ епископъ Варлаамъ се прѣдставили на 21 того на Н. Ц. Височество прѣстолонаслѣдника. Н. Високопрѣосвещенство привѣтствувалъ съ горещи думи Н. Ц. Височество съ пълнолѣтието отъ име на духовенството

и паството въ св. софийската епархия и му молитствувалъ здраве, успѣхъ въ високото призвание. Н. Ц. Височество благодарилъ на Н. Високопрѣосвещенство и Н. Прѣосвещенство за топлинѣ привѣли и за чувствата.

Размѣнени поздравя. Прѣдседателствуващиятъ св. Синодъ Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий и синодния архиерей Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений депозирали на 20-й того картитѣ си на шефоветѣ на мисиитѣ, прѣдставители на чуждитѣ дворове и държави при тържествата по пълнолѣтието на Н. Ц. Височество Прѣстолонаслѣдника. Още на другия день шефоветѣ на мисиитѣ имъ оставили своитѣ карти.

Прѣдседателствуващиятъ св. Синодъ, Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий, е удостоенъ отъ Н. Величество Царя съ „Ордена Александръ“ I степенъ.

Св. Старо-Загорския митрополитъ, Н. Високопрѣосвещенство г. Методий, се прѣдставилъ на 22-и того на Н. Ц. Височество Прѣстолонаслѣдника князь Борисъ Търновски и го привѣтствувалъ по случай пълнолѣтието отъ име на братството „св. Иванъ Милостиви“, като му вржчилъ и актъ, съ който братството го прогласява за свой патронъ. Н. Ц. Височество благодарилъ на Н. Високопрѣосвещенство за привѣтствията и за чувствата.

Височайшитѣ гости въ синодната палата. Въ Синодната палата бѣ отведено жилище за Тѣхни Кралски Височества князь Данаило, Черногорски прѣстолослѣдникъ и князь Александръ, Сръбски прѣстолонаслѣдникъ. Първиятъ заемаше източното крило на палатата, а вториятъ—западното крило.

Една цѣнна икона. Братята на св. Рилската обитель имали честитата мисль да изслѣдватъ нѣкои части въ кулата на Хреля. Тѣхното изслѣждане се увѣнчало съ успѣхъ. Тѣ открили въ кулата непознатъ иконостасъ въ малкъ параклисъ. Въ него сж намѣрили три икони. Едната икона изобразява лика на св. Иоанъ Рилски, патрона на св. обитель и на България. Иконата била покрита съ платъ и прахъ. Въ долнята частъ на иконата има малки дупки отъ червотичина, но изобщо иконата била добръ запазена. Братята се много зарадвали на светинята. Тѣ я измили и очистили. Ликътъ на светия пустиножителъ е добръ запазенъ. Той е цѣнна художествена творба. Прѣдполага се иконата да е отъ XIII или XIV столѣтие. Ако това излѣзе вѣрно, на нея ще имаме най-древния ликъ на св. Иоанъ Рилски. Иконата е цѣнна като светиня и като художествена творба. По нея и по другитѣ икони ще почерпимъ нѣкои по-подробни свѣдения, които ще сподѣлимъ съ нашитѣ четци.

Заминаване. Прѣдседателствуващиятъ св. Синодъ Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий, който по покана бѣ дошелъ да вземе участие въ тържествата по случай пълнолѣтието на Н. Ц. В. Прѣстолонаслѣдника, замина въ понеделникъ, 22-й, сутринята съ пощенския влакъ за г. Русе, седалището на епархията си.

Т.-Сейменско Църковно Настоятелство.

Обявление

№ 77.

Т.-Сейменското Църковно Настоятелство обявява на интересувашитѣ се, че е открита въ селото втора енория, състояща се отъ 180 къщи, за която дири кандидатъ за свещеникъ, свършилъ духовна семинария. Послѣдниятъ да се яви лично на пѣние и проповѣдь въ църквата.

с. С.-Сейменъ, 8 декември 1911 год.

2—3

Отъ Църковното Настоятелство.

Обявление.

№ 6.

Настоятелството при църквата „Рождество пр. Богородици“ въ село Радуилъ обявява, че енорията, състояща се отъ 220 къщи, е вакантна и дири свещеникъ или кандидатъ за такъвъ съ срѣдно богословско образование.

Желаещитѣ да заематъ тази длъжностъ да се явятъ лично прѣдъ настоятелството на тая църква, като прѣдставятъ и документитѣ си.

с. Радуилъ 27 Декември 1911 г.

1—2

Отъ Настоятелството.

ОТКРИВА СЕ ПОДПИСКА

за девета (1912) годишнина на

сп. „Майка и дѣте“

Списанието „Майка и дѣте“, е едничкото българско популярно списание, което учи родителитѣ какъ да отгледватъ здрави и хубави дѣца. Списанието учи и самитѣ родители какъ да пазятъ своето здраве, защото здрави родители и здрави сѣмейства отхранватъ здраво поколѣние.

Прѣдплатилитѣ до 1 януарий 1912 година ще получатъ:

Десетъ книжки на списанието които ще се изпращатъ въ началото на всѣки мѣсець, освѣнъ юлий и августъ;

Шестъ безплатни премии и извънредни подарѣци, а именно:

Петъ изящни картини на хромова хартия и въ отдѣлна корица. Картинитѣ ще се пратятъ заедно съ 1 книжка.

Една книга най-малко петъ печатни коли. Книгата ще бѣде прочутото съчинение на *Х. Лотци* — „Твоео дѣте“

Списанието „МАЙКА И ДѢТЕ“ заедно съ подарѣцитѣ **струва 2.50 лв. прѣдплата.** За странство **3 л.** Сумата се праща съ пощенски записъ. Приематъ се и марки.

Записитѣ и писмата адресирайте така:

Списание „Майка и дѣте“ — София. 5—6

Отваря се подписка за 20-та годишнина на

иллюстрация „СВѢТЛИНА“.

Безплатни художествени картини за домашенъ музей получава всѣки, който се абонира на

иллюстрация „СВѢТЛИНА“

Година 20-та.

София, ул. Прѣспа, 1 (срѣщу църквата св. Седмочисленици).

Абонамента, заедно съ безплатна премия **Мярия Стюартъ** или **Наполеонъ прѣдъ Москва** (по желание), струва само 10 лева. Отъ прѣдишитѣ премии освѣнъ горнитѣ има още: **Велизарий**, **Мадона** отъ Рафаело, **Стелло** (4 различни картини), отъ които всѣка отдѣлна струва по 2 лева само за абонатитѣ. Тия премии сж голѣмъ форматъ съ краски, артистично изпълнени. Поржчителитѣ се адресиратъ до редактора.

Иорданъ Михайловъ.

5—10

София, ул. „Прѣспа“, 1.

Печатница „День“ — София.